WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 11 stycznia 2007 r. *

W sprawie C-384/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy) postanowieniem z dnia 14 października 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 października 2005 r., w postępowaniu:

Johan Piek

przeciwko

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts (sprawozdawca), prezes izby pełniący funkcję prezesa czwartej izby, J.N. Cunha Rodrigues i K. Schiemann, sędziowie,

* Język postępowania: niederlandzki.

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 września 2006 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu J. Pieka przez A. van Beeka i G. de Jagera, advocaten,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster, M. de Mol i P. van Ginnekena, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez H. Tserepa-Lacombe i M. van Heezik, działające w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy systemu kwot mlecznych wynikającego z rozporządzenia Rady (EWG) nr 804/68 z dnia 27 czerwca

1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. L 148, str. 13), zmienionego rozporządzeniem Rady (EWG) nr 856/84 z dnia 31 marca 1984 r. (Dz.U. L 90, str. 10) i rozporządzeniem Rady (EWG) nr 857/84 z dnia 31 marca 1984 r. przyjmującym ogólne zasady stosowania opłaty określonej w art. 5c rozporządzenia nr 804/68 (Dz.U. L 90, str. 13), a w szczególności wykładni art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy J. Piekiem — producentem mleka, który w 1979 r. zawarł z fundacją rozwoju i modernizacji rolnictwa (Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw) na mocy rozporządzenia Rady (EWG) nr 1078/77 z dnia 17 maja 1977 r. wprowadzającego system premii za niewprowadzanie do obrotu mleka i przetworów mlecznych oraz za przestawienie się z produkcji mlecznej na mięsną (Dz.U. 131, str. 1) porozumienie o niewprowadzaniu do obrotu mleka przez okres czterech lat (zwane dalej „porozumieniem SLOM") — a Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (ministerstwo rolnictwa, ochrony środowiska i rybołówstwa) w przedmiocie odmowy przyznania specjalnej ilości referencyjnej na podstawie art. 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia nr 857/84.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Wspólna organizacja rynków w sektorze mleka i przetworów mlecznych została wprowadzona rozporządzeniem nr 804/68.

4 W celu rozwiązania problemów związanych z nadwyżkami strukturalnymi rozporządzenie nr 1078/77 wprowadziło system premii przeznaczonych dla producentów

rolnych, którzy zrezygnują z wprowadzania do obrotu mleka (premia za niewprowadzanie do obrotu) lub którzy przestawią się z produkcji mlecznej na mięsną (premia za konwersję). Premia za niewprowadzanie do obrotu przyznawana jest każdemu producentowi, który podejmie na okres co najmniej czterech lat zobowiązanie do niezbywania mleka lub przetworów mlecznych pochodzących z jego gospodarstwa ani odpłatnie, ani nieodpłatnie.

5 Rozporządzenie nr 856/84 wprowadziło do rozporządzenia nr 804/68 art. 5c ustanawiający system opłaty dodatkowej z tytułu dostaw mleka, którego akapit pierwszy przewiduje:

„[…]

System opłat jest realizowany w każdym regionie na terytorium państwa członkowskiego przy zastosowaniu jednej z niżej podanych metod:

Metoda A

— Opłatę wnosi każdy producent od ilości mleka lub ekwiwalentu mleka dostarczonej podmiotowi skupującemu i przekraczającej w danym dwunastomiesięcznym okresie ilość referencyjną, która zostanie ustalona.

[…]” [tłumaczenie nieoficjalne].

6 Zasady stosowania rozporządzenia nr 804/68, zmienionego rozporządzeniem nr 856/84, zostały ustalone w rozporządzeniu nr 857/84.

7 Zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84 ilość referencyjną mleka lub ekwiwalentu mleka należy określić na podstawie ilości dostarczonej przez producenta w roku kalendarzowym 1981. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu państwa członkowskie mogą jednak wybrać rok 1982 lub 1983 jako rok referencyjny. W Niderlandach za rok referencyjny przyjęto rok 1983.

8 Artykuł 3 rozporządzenia nr 857/84 stanowi:

„Przy ustalaniu ilości referencyjnych, o których mowa w art. 2, i w ramach stosowania metody A i B uwzględniane są określone sytuacje szczególne na następujących warunkach:

1) producenci, którzy przyjęli plan rozwoju produkcji mlecznej na podstawie dyrektywy 72/159/EWG, złożony przed dniem 1 marca 1984 r., mogą otrzymać zgodnie z decyzją państwa członkowskiego:

— jeżeli plan jest w trakcie realizacji — specjalną ilość referencyjną, która uwzględnia ilości mleka i przetworów mlecznych przewidziane w planie rozwoju,

— jeżeli plan został zrealizowany po dniu 1 stycznia 1981 r. — specjalną ilość referencyjną, która uwzględnia ilości mleka i przetworów mlecznych, które zostały dostarczone w roku, w którym plan został zrealizowany.

O ile państwo członkowskie dysponuje wystarczającymi informacjami, można uwzględnić również inwestycje zrealizowane bez planu rozwoju.

[…]" [tłumaczenie nieoficjalne].

9 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 764/89 z dnia 20 marca 1989 r. zmieniające rozporządzenie nr 857/84 (Dz.U. L 84, str. 2) dodało do niego między innymi art. 3a, na mocy którego specjalne ilości referencyjne mogą zostać przyznane producentom, którzy z powodu zobowiązania zawartego na podstawie rozporządzenia nr 1078/77 (zobowiązanie odpowiadające w Niderlandach porozumieniu SLOM) i wygasającego zależnie od danego przypadku po dniu 30 września 1983 r. lub po dniu 31 grudnia 1983 r. nie mogli otrzymać ilości referencyjnej na podstawie art. 2 rozporządzenia nr 857/84. Przyznanie takiej specjalnej ilości referencyjnej wymagało spełnienia warunków ustanowionych w rozporządzeniu nr 764/89.

10 Z art. 5 rozporządzenia nr 857/84 wynika, że dodatkowe ilości referencyjne, o których mowa w szczególności w art. 3 tego rozporządzenia, mogą być przyznane jedynie w granicach ilości gwarantowanej dla każdego państwa członkowskiego. Ilości te pobierane są z rezerwy krajowej. Rezerwa ta tworzona jest z ilości referencyjnych, których nie przyznano producentom i ilości referencyjnych zwolnionych w szczególności w następstwie zaprzestania działalności przez producentów.

Uregulowania niderlandzkie

11 Właściwe uregulowania niderlandzkie zawarte są w zarządzeniu ministra w sprawie opłaty dodatkowej (Beschikking Superheffing) z dnia 18 kwietnia 1984 r., z mocą obowiązującą od dnia 1 kwietnia 1984 r.

12 Zgodnie z art. 2 zarządzenia z dnia 18 kwietnia 1984 r. producent zobowiązany jest do uiszczenia opłaty dodatkowej w przypadku przekroczenia przyznanej mu ilości referencyjnej.

13 Podstawowy przepis dotyczący przyznania ilości referencyjnych zawarty jest w art. 5 zarządzenia z dnia 18 kwietnia 1984 r., który przewidywał w okresie właściwym dla okoliczności faktycznych sprawy przed sądem krajowym, to jest w brzmieniu wynikającym z zarządzenia ministra zmieniającego zarządzenie w sprawie opłaty dodatkowej (mleko) [Wijziging Beschikking Superheffing (melk)] z dnia 28 marca 1985 r., że opłaty nie pobiera się za ilość dostarczoną w 1983 r., pomniejszoną o 8,65%.

14 Przepisy wykonawcze do art. 3 rozporządzenia nr 857/84 zawiera art. 11 zarządzenia z dnia 18 kwietnia 1984 r., określający zasady przyznawania specjalnych ilości referencyjnych. W brzmieniu obowiązującym w okresie właściwym dla okoliczności faktycznych sprawy przed sądem krajowym przepis ten stanowił:

„1. Osobie, która podjęła zobowiązanie inwestycyjne po dniu 1 września 1981 r., ale przed dniem 1 marca 1984 r. przysługuje na podstawie tego artykułu prawo do ilości specjalnej, która różni się od ilości, o której mowa w art. 5 ust. 1 lub odpowiednio w art. 5 ust. 2. Prawo to przysługuje również, jeżeli inna osoba, której przysługują prawa rzeczowe na danym gruncie, podjęła te zobowiązania.

2. Za »zobowiązania inwestycyjne« w rozumieniu ust. 1 uważa się zobowiązania dokonania inwestycji lub zobowiązania podjęte w ramach zarządzenia w sprawie rozwojowych gospodarstw rolnych (Besluit landbouwbedrijven met ontwikkelingsmogelijkheden, Stcrt 1974, 83 i 89) mające na celu realizację zatwierdzonego planu rozwoju:

a) albo w wysokości co najmniej 50 000 [NLG] przeznaczonej na zastąpienie części istniejących stanowisk lub powiększenie ich liczby o co najmniej 20% przy minimum pięciu stanowiskach zastąpionych lub dodanych i liczbie całkowitej stanowisk nie przekraczającej 60;

b) albo w wysokości co najmniej 100 000 [NLG] przeznaczonej na zastąpienie części istniejących stanowisk lub powiększenie ich liczby o co najmniej 25% przy liczbie całkowitej stanowisk przekraczającej 60.

Za »zobowiązania inwestycyjne« uważa się również zobowiązania podjęte w wysokości co najmniej 90% kwot wymienionych w lit. a) lub b), o ile zainteresowany może wykazać, że wykonał prace osobiście o wartości równej co najmniej różnicy pomiędzy kwotą wymienioną w lit. a) lub b) a kwotą, na którą zostały podjęte zobowiązania.

3. Za stanowiska w rozumieniu ust. 2 uważa się stanowiska przystosowane dla krów mlecznych lub krów cielnych oraz związane z nimi bezpośrednio urządzenia, o ile zostały one faktycznie wprowadzone do użytku po dniu 1 stycznia 1982 r.

4. Ilość specjalna, o której mowa w ust. 1, odpowiada ilości, którą zainteresowany dostarczył w gospodarstwie, w którym inwestycje zostały zrealizowane, w ciągu okresu dostaw wynoszącego 52 tygodnie odpowiadającego praktycznie rokowi kalendarzowemu poprzedzającemu podjęcie zobowiązań określonych w ust. 1, z dodaniem ilości kilogramów, dla której prawo zostało uznane i którą oblicza się w sposób następujący: liczba ogółem stanowisk dodatkowych lub całkowita liczba nowych stanowisk minus liczba krów mlecznych lub cielnych występujących w gospodarstwie w roku poprzedzającym podjęcie zobowiązania, o ile liczba ta jest wyższa od liczby stanowisk dostępnych przed powiększeniem minus 20% tego powiększenia, pomnożona przez 5 500, a całość pomniejszona o 8,65%, przy czym:

a) jeżeli faktyczne wprowadzenie do użytku w rozumieniu ust. 3 miało miejsce w 1983 r., uwzględnia się dwie trzecie ilości obliczonej według powyższej metody, bez uszczerbku dla art. 5 ust. 1 lub 2;

b) jeżeli faktyczne wprowadzenie do użytku w rozumieniu ust. 3 miało miejsce przed dniem 1 kwietnia 1985 r., uwzględnia się połowę tej ilości, bez uszczerbku dla art. 5 ust. 1 lub 2;

c) jeżeli faktyczne wprowadzenie do użytku w rozumieniu ust. 3 miało miejsce po dniu 31 marca 1985 r., ale przed 1 stycznia 1986 r., zastosowanie znajduje jedynie art. 5 ust. 1 lub 2.

Jeżeli faktyczne wprowadzenie do użytku w rozumieniu ust. 3 miało miejsce po 1985 r., nie można przyznać prawa do ilości specjalnej na podstawie przepisów

niniejszego artykułu. W odniesieniu do producentów, którzy w roku poprzedzającym podjęcie zobowiązań nie dokonali żadnych dostaw lub sprzedaży bezpośredniej ma zastosowanie metoda z czynnikiem 10% zamiast 20%.

[…]".

15 Zarządzenie w sprawie opłaty dodatkowej stosowanej wobec uczestników systemu uboju i konwersji stad mlecznych (Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers) z dnia 16 maja 1989 r. dotyczyło producentów mleka, którzy nie mogli dostarczać mleka w 1983 r. z powodu zobowiązań wynikających z porozumienia SLOM. Uregulowanie to pozwoliło im uzyskać specjalną ilość referencyjną.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

16 J. Piek, producent mleka w Niderlandach, zawarł w 1979 r. z fundacją rozwoju i modernizacji rolnictwa porozumienie SLOM, na podstawie którego zobowiązał się w zamian za wypłatę premii do niedostarczania mleka lub produktów mlecznych w okresie od 11 marca 1980 r. do 10 marca 1984 r. J. Piek zmienił zatem działalność i przekształcił swoje gospodarstwo mleczarskie w gospodarstwo hodowli bydła opasowego.

17 W ramach operacji scalania gruntów J. Piek mógł uzyskać teren o powierzchni 36 hektarów przylegający do budynków jego gospodarstwa. Teren ten przyznano mu, pod warunkiem że poprowadzi on na nim (ponownie) gospodarstwo mleczarskie.

18 Niezbędna do tego zmiana planu użytkowania terenów została dokonana, pod warunkiem że J. Piek złoży przed dniem 1 lipca 1981 r. wniosek o pozwolenie na budowę obory i że prace budowlane przy niej rozpoczną się w 1981 r. W dniu 11 czerwca 1981 r. J. Piek podpisał trzy umowy z przedsiębiorstwami na wykonanie fundamentów i budynku oraz przystosowanie jednej obory dla krów mlecznych. Budowa została zakończona w 1983 r.

19 W dniu 27 czerwca 1984 r. J. Piek złożył na podstawie art. 11 zarządzenia z dnia 18 kwietnia 1984 r. wniosek, który leży u podstaw niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

20 Wniosek ten został oddalony decyzją z dnia 12 października 1984 r. ze względu na to, że zobowiązania inwestycyjne dotyczące gospodarstwa mleczarskiego zostały podjęte przed dniem 1 września 1981 r. Zgodnie z art. 11 ust. 1 zarządzenia z dnia 18 kwietnia 1984 r. zobowiązania te powinny były zostać podjęte w okresie od 1 września 1981 r. do 1 marca 1984 r.

21 J. Piek wniósł odwołanie od tej decyzji do Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Odwołanie to uznane zostało za bezzasadne decyzją z dnia 12 czerwca 1985 r., która utrzymała w mocy decyzję z dnia 12 października 1984 r.

22 J. Piek zwrócił się następnie do różnych sądów niderlandzkich. Hoge Raad der Nederlanden rozpatrywał najpierw odwołanie od wyroku Gerechtshof te s-Gravenhage z dnia 18 maja 2000 r., który uchylił wyrokiem z dnia 24 maja 2002 r. Po skierowaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Gerechtshof te Amsterdam skarżący wniósł do Hoge Raad der Nederlanden odwołanie od wyroku tego sądu.

23 Sąd odsyłający dodaje, że na podstawie zawartego przez niego porozumienia SLOM skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym nie dostarczał mleka ani produktów mlecznych w roku 1983, który został wybrany przez Królestwo Niderlandów jako rok referencyjny. Nie mógł on również otrzymać specjalnej ilości referencyjnej na podstawie zarządzenia z dnia 16 maja 1989 r.

24 W tych okolicznościach Hoge Raad der Nederlanden postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84 sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu przyjętemu w celu wykonania tego przepisu, stanowiącemu, że producenci, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne w ramach planu rozwoju lub poza tym planem, mogą otrzymać specjalną ilość referencyjną wyłącznie, jeżeli zobowiązania te podjęli po dniu 1 września 1981 r., ale przed dniem 1 marca 1984 r.?

2) Jeżeli na pytanie 1 nie można odpowiedzieć w sposób ogólny: na podstawie jakich kryteriów należy oceniać, w jakim zakresie wymienione w pytaniu 1 ograniczenie czasowe jest zgodne z rozporządzeniem nr 857/84?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

25 W obu pytaniach, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy zmierza do wyjaśnienia, czy przysługujące państwu członkowskiemu uprawnienie do ograniczenia w drodze krajowych przepisów wykonawczych art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84 kategorii producentów mleka, którzy mogą otrzymać specjalną ilość referencyjną do tych producentów, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne między 1 września 1981 r. a 1 marca 1984 r., w ramach planu rozwoju lub poza tym planem, wykluczając w ten sposób producentów mleka, którzy podjęli takie zobowiązania przed dniem 1 września 1981 r.

26 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że rozporządzenie nr 856/84 ustanowiło opłatę dodatkową, pobieraną od ilości mleka przekraczających ilość referencyjną określoną dla każdego państwa członkowskiego.

27 Jak wskazano w pkt 7 niniejszego wyroku, Królestwo Niderlandów, korzystając z opcji przewidzianej w art. 2 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia, przewidziało, że na jego terytorium ilość referencyjna odpowiada ilości mleka lub ekwiwalentu mleka dostarczonej lub zakupionej w roku kalendarzowym 1983 r.

28 Odstępstwa od tych przepisów, wprowadzające możliwość otrzymania przez producentów w pewnych szczególnych sytuacjach i na określonych warunkach specjalnej ilości referencyjnej, przewidziane są w szczególności w art. 3 rozporządzenia nr 857/84.

W przedmiocie istnienia uprawnień dyskrecjonalnych w ramach art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84

29 Jeżeli chodzi o odstępstwa określone w art. 3 pkt 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 857/84, Trybunał stwierdził, iż państwom członkowskim przysługują uprawnienia dyskrecjonalne w zakresie przyznania specjalnych ilości referencyjnych producentom, o których mowa w tym przepisie (wyrok z dnia 15 lutego 1996 r. w sprawie C-63/93 Duff i in., Rec. str. I-569, pkt 11), i ewentualnie ustalenia ich wielkości w celu uwzględnienia planu rozwoju w trakcie jego realizacji (wyrok z dnia 11 lipca 1989 r. w sprawach połączonych od 196/88 do 198/88 Cornée i in., Rec. str. 2309, pkt 13) lub planu rozwoju zrealizowanego po dniu 1 stycznia 1981 r. (wyrok z dnia 12 lipca 1990 r. w sprawie Spronk, C-16/89 Rec. str. I-3185, pkt 11 i 12).

30 W odróżnieniu od skarżących w przywołanych sprawach J. Piek przeprowadził swoje inwestycje poza planem rozwoju w rozumieniu art. 3 pkt 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 857/84.

31 Jak podkreśliła Komisja, państwom członkowskim przysługują takie same uprawnienia dyskrecjonalne w sytuacji określonej w art. 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia nr 857/84. J. Piek nie zakwestionował zresztą istnienia tych uprawnień dyskrecjonalnych jako takich, lecz zakwestionował to, że umożliwiają one państwu członkowskiemu ograniczenie przyznania specjalnej ilości referencyjnej producentom mleka, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne po dniu 1 września 1981 r., a tym samym ograniczenia kategorii producentów, którzy mogą otrzymać taką ilość.

W przedmiocie zakresu uprawnień dyskrecjonalnych wykonywanych na podstawie art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84

32 Jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się na skorzystanie z przysługującej mu możliwości przyznania specjalnych ilości referencyjnych na podstawie art. 3 pkt 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 857/84, zakres swobodnego uznania, którym ono dysponuje, jest ograniczony wymogami wynikającymi z brzmienia danego przepisu, celu, jaki ma on realizować, oraz zasady niedyskryminacji (zob. ww. wyrok w sprawie Spronk, pkt 13 i 17).

33 Chociaż wymogi te zostały określone w ramach uprawnień przyznanych państwom członkowskim w zakresie ustalenia poziomu indywidualnych ilości referencyjnych dla różnych producentów, którzy przyjęli plan rozwoju, o czym była mowa w ww. wyroku w sprawie Spronk, należy uznać, że dotyczy to wymogów, które znajdują zastosowanie również do warunków ustalonych przez państwo członkowskie dla przyznania specjalnych ilości referencyjnych w przypadku inwestycji zrealizowanych bez planu rozwoju w rozumieniu art. 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia nr 857/84.

34 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa wynika, że przyjmując przepisy wykonawcze do uregulowań wspólnotowych, władze krajowe zobowiązane są do wykonywania swoich uprawnień dyskrecjonalnych z poszanowaniem ogólnych zasad prawa wspólnotowego, wśród nich zasady proporcjonalności (zob. w szczególności wyroki: z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie C-313/99 Mulligan i in., Rec. str. I-5719, pkt 35 i 36, z dnia 25 marca 2004 r. w sprawach połączonych C-231/00, C-303/00 i C-451/00 Cooperativa Lattepiú i in., Rec. str. I-2869, pkt 57, i z dnia 14 września 2006 r. w sprawie C-496/04 Slob, Zb.Orz. str. I-8257, pkt 41).

35 W świetle tych zasad należy oceniać, czy dane państwo członkowskie skorzystało z uprawnień dyskrecjonalnych w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, przewidując, że jedynie producenci mleka, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne w okresie między 1 września 1981 r. a 1 marca 1984 r. mogą otrzymać specjalną ilość referencyjną, nie mogą jej natomiast otrzymać producenci, którzy podjęli takie zobowiązania przed dniem 1 września 1981 r.

36 Jeżeli chodzi o brzmienie art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84, należy stwierdzić, że w odniesieniu do zobowiązań inwestycyjnych przepis ten ustanawia dla zobowiązań podjętych w ramach planu rozwoju, o których mowa w akapicie pierwszym, termin końcowy, przewidując, że jedynie producenci, którzy zobowiązali się do realizacji takiego planu przedłożonego „przed dniem 1 marca 1984 r.", mogą ewentualnie otrzymać specjalną ilość referencyjną. Nie ustala on natomiast terminu, od którego należałoby obligatoryjnie uwzględnić zobowiązania inwestycyjne w celu otrzymania tej ilości.

37 Termin 1 stycznia 1981 r. wskazany jest przez art. 3 pkt 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 857/84 w ramach rozróżnienia dokonanego przez ten przepis w odniesieniu do określenia wielkości specjalnej ilości referencyjnej, która może zostać przyznana, pomiędzy plany „w trakcie realizacji" (tiret pierwsze) i plany zrealizowane po tej dacie (tiret drugie). Jak podkreśliła Komisja, ze wskazania tego terminu nie można wywodzić żadnego ostatecznego wniosku, jeżeli chodzi o ograniczenie zobowiązań inwestycyjnych, które mogą zostać uwzględnione w celu przyznania specjalnej ilości referencyjnej.

38 Ponadto wskazanie terminu 1 stycznia 1981 r. w art. 3 pkt 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 857/84 odpowiada temu, że art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia wskazuje zasadniczo rok 1981 jako rok referencyjny. Królestwo Niderlandów skorzystało

z przewidzianej w ust. 2 tego artykułu możliwości przyjęcia roku 1983 jako roku referencyjnego. W konsekwencji terminu 1 stycznia 1981 r. nie należy stosować odpowiednio w przypadku zobowiązania inwestycyjnego podjętego bez planu rozwoju w rozumieniu art. 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia nr 857/84.

39 Wynika z tego, że wbrew temu co stwierdził J. Piek, brzmienie art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84 nie zawiera niczego, co uniemożliwiałoby państwu członkowskiemu ograniczenie kategorii producentów, którzy mogą otrzymać specjalną ilość referencyjną, do producentów, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne po dniu 1 września 1981 r.

40 Jeżeli chodzi o cel art. 3 pkt 1 rozporządzenia nr 857/84, to jest nim umożliwienie państwom członkowskim dostosowania ilości referencyjnych by uwzględnienić szczególną sytuację niektórych producentów (zob. ww. wyrok w sprawie Duff i in., pkt 13). Realizacja tego celu powinna odbywać się, jak wynika z art. 5 tego rozporządzenia, w granicach rezerwy utworzonej przez dane państwo członkowskie w ramach ilości gwarantowanej.

41 Z art. 3 pkt 1 w związku z art. 5 rozporządzenia nr 857/84 wynika zatem, że prawodawca wspólnotowy zamierzał wprawdzie przyznać państwom członkowskim uprawnienie do tego, aby producent, który podjął zobowiązania inwestycyjne, miał możliwość skorzystania z owoców swojej inwestycji (zob. podobnie ww. wyroki w sprawach Cornée i in., pkt 12, i Spronk, pkt 15), niemniej przysługująca państwu

członkowskiemu możliwość przyznania w tym celu specjalnych ilości referencyjnych może być zrealizowana jedynie w granicach ilości gwarantowanej, a ilości te należy pobrać z rezerwy krajowej. Wbrew temu, co stwierdził J. Piek, taki wymóg może uzasadniać czasowe ograniczenie zobowiązań inwestycyjnych, które mogą być uwzględnione w tym kontekście.

42 Nawet gdyby w niniejszym przypadku, jak stwierdził J. Piek podczas rozprawy, nie można było wykazać wyczerpania rezerwy krajowej przed sądem odsyłającym, do którego należy rozpatrzenie tej kwestii, ograniczenie czasowe, takie jak ograniczenie, o którym mowa w postępowaniu przed sądem krajowym, okazuje się jednak konieczne, jeżeli państwo członkowskie, któremu przysługuje w tym względzie zakres swobodnego uznania, może zasadnie opierać się na tym, że istnieje realne zagrożenie wyczerpania rezerwy krajowej. Należy zaznaczyć w tym względzie, że w Niderlandach wszystkie ilości referencyjne zostały zredukowane w danym okresie o 8,65% (zob. pkt 13 i 14 niniejszego wyroku).

43 To ograniczenie czasowe nie może być ponadto uważane za niewspółmierne do zagrożenia wyczerpania rezerwy. Rozważając bowiem niedogodności poniesione przez producentów mleka będących w sytuacji J. Pieka i obowiązek danego państwa członkowskiego przestrzegania wymogów ustanowionych w art. 5 rozporządzenia nr 857/84, należy zauważyć, że ograniczenie czasowe zobowiązań inwestycyjnych, które należy uwzględnić przy przyznawaniu specjalnej ilości referencyjnej, do zobowiązań podjętych po dniu 1 września 1981 r. opiera się na założeniu, iż każdy producent, który podjął takie zobowiązania przed tą datą, dysponował co najmniej 16 miesiącami w celu wypełnienia ich przed dniem 1 stycznia 1983 r. — początkiem roku referencyjnego wybranego przez władze niderlandzkie. Termin ten należy uznać za wystarczająco długi dla umożliwienia takiemu producentowi w roku referencyjnym

1983 dodatkowej produkcji mleka wynikającej z jego zobowiązań inwestycyjnych w zakresie nowych stanowisk dla krów mlecznych i krów cielnych.

44 J. Piek nie przedstawił ponadto argumentów, które mogłyby poddać w wątpliwość to, że osiągnięcie tego celu w tym terminie jest zasadniczo możliwe.

45 Wynika z tego również, że producenci, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne przed dniem 1 września 1981 r. nie są dyskryminowani względem tych producentów, którzy podjęli takie zobowiązania po tym terminie. Ci pierwsi, w odróżnieniu od tych drugich, mogą bowiem co do zasady, bez konieczności uciekania się do mającego charakter odstępstwa i przyznającego specjalną ilość referencyjną przepisu art. 3 rozporządzenia nr 857/84, otrzymać ilość referencyjną w rozumieniu art. 2 tego rozporządzenia, która uwzględnia wzrost ich produkcji wynikający z uprzednio zatwierdzonych inwestycji.

46 Jak zaznaczył rząd niderlandzki, należy dodać jeszcze, że uwzględnienie zobowiązań inwestycyjnych podjętych przed dniem 1 września 1981 r. mogłoby grozić nieuczciwym wykorzystaniem uregulowań dotyczących kwot mlecznych. Otworzyłoby ono bowiem producentom możliwość powołania się na dawne zobowiązania inwestycyjne sprzed tej daty w celu uzyskania specjalnych ilości referencyjnych nie w celu produkcji lub wprowadzania do obrotu mleka, lecz uzyskania korzyści czysto finansowej z ich wartości rynkowej (zob. podobnie wyroki z dnia 22 października 1991 r. w sprawie C-44/89 von Deetzen, Rec. str. I-5119, pkt 24, i z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie C-401/99 Thomsen, Rec. str. I-5775, pkt 39 i 45).

47 Z powyższych rozważań wynika, że na pytania Hoge Raad der Nederlanden należy odpowiedzieć, iż art. 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia nr 857/84 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu takiemu jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które ogranicza kategorię producentów mleka mogących otrzymać specjalną ilość referencyjną do producentów, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne po dniu 1 września 1981 r., ale przed dniem 1 marca 1984 r.

W przedmiocie kosztów

48 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 pkt 1 akapit drugi rozporządzenia Rady (EWG) nr 857/84 z dnia 31 marca 1984 r. przyjmującego ogólne zasady stosowania opłaty określonej w art. 5c rozporządzenia nr 804/68 w sektorze mleka i przetworów mlecznych należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, takiemu jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które ogranicza kategorię producentów mleka mogących otrzymać specjalną ilość referencyjną do producentów, którzy podjęli zobowiązania inwestycyjne po dniu 1 września 1981 r., ale przed dniem 1 marca 1984 r.

Podpisy